

สรุปผลการดำเนินงานด้านพลังงานที่สำคัญ ในรอบปี 2541

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) ในฐานะที่เป็นสำนักเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย และมาตรการทางด้านพลังงานของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี ตลอดจนติดตามดูแล ประสาน สนับสนุน และเร่งรัดการดำเนินงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับพลังงาน เพื่อให้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรการด้านพลังงานของประเทศ โดยในรอบปี พ.ศ. 2541 ที่ผ่านมามีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการจัดการพลังงาน

1.1 การรับซื้อก๊าซธรรมชาติจากพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย

สพช. ได้ติดตามและสนับสนุนการพัฒนาสำรวจและผลิตก๊าซธรรมชาติจากแหล่งพื้นที่พัฒนาร่วมไทย-มาเลเซีย (Malaysia-Thailand Joint Development Area : JDA) โดยเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2541 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) และเปโตรนาส ในฐานะกลุ่มผู้ซื้อได้มีการลงนามในข้อตกลงหลักการซื้อขายก๊าซธรรมชาติจากแหล่ง JDA ของแปลง A-18 และ B-17 กับ C-19 กับกลุ่มผู้ขายมีปริมาณซื้อขาย ในระยะแรกรวม 640 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน นอกจากนี้ ยังได้มีการร่วมทุนในโครงการท่อส่งก๊าซฯ Trans-Thailand-Malaysia หรือ TTM และโครงการใช้ประโยชน์ก๊าซฯ JDA ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และรัฐทางเหนือของมาเลเซียอีกด้วย

1.2 ความคืบหน้าในการซื้อขายไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้าน

รัฐบาลไทยได้มีการพัฒนาความร่วมมือด้านไฟฟ้า กับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) สหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีความคืบหน้าสรุปได้ ดังนี้

(1) การซื้อขายไฟฟ้าระหว่างไทยกับ สปป. ลาว

ในระหว่างวันที่ 24-26 เมษายน 2541 รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิวิหค) ร่วมกับผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เดินทางไปเยือน สปป. ลาว อย่างเป็นทางการเพื่อติดตามความคืบหน้าโครงการรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป. ลาว โดยมีผลการหารือที่สำคัญ คือ ทั้ง 2 ฝ่าย เห็นควรให้มีการติดตามและทบทวนแผนการซื้อขายไฟฟ้าอย่างใกล้ชิด โดยให้มีการจัดทำทุกๆ 3 เดือน เพื่อให้สะท้อนถึงสถานการณ์ที่แท้จริงภายหลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจมากที่สุด และได้มีการหารือ เพื่อแก้ไขเงื่อนไขการจ่ายอัตราค่าไฟฟ้าให้เหมาะสม โดยสะท้อนถึงผลกระทบของค่าไฟฟ้า จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน รวมทั้ง ยังได้มีการเจรจาเกี่ยวกับการวางระบบสายส่งไฟฟ้า จากสาธารณรัฐประชาชนจีน ผ่าน สปป. ลาว มายังประเทศไทย และหาช่องทางในการพัฒนาโครงการก่อสร้างท่อส่งน้ำมัน จากประเทศไทยผ่าน สปป. ลาว ไปยังเมืองคุนหมิง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ในปัจจุบันโครงการที่คณะกรรมการพลังงานและไฟฟ้าแห่ง สปป. ลาว (Committee for Energy and Electric Power: CEEP) ได้เสนอมาให้ คณะกรรมการประสานความร่วมมือพัฒนาไฟฟ้าใน สปป. ลาว (คปฟ-ล.) ของฝ่ายไทยพิจารณาแล้ว มีจำนวน 8 โครงการ โดยมีกำลังผลิต ณ จุดส่งมอบรวมทั้งสิ้น 3,576 เมกะวัตต์ ประกอบด้วย โครงการที่มีการลงนามในสัญญาซื้อขายไฟฟ้าแล้ว จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ โครงการน้ำเหิน-หินบุน และโครงการห้วยเหาะ และโครงการที่อยู่ระหว่างการเจรจาเพื่อขอปรับเงื่อนไขการรับซื้อไฟฟ้า อีกจำนวน 6 โครงการ ได้แก่ โครงการน้ำจิม 2 โครงการน้ำจิม 3 โครงการลิกไนต์หงสา โครงการเขเปียน-เขน่าน้อย โครงการน้ำเหิน 2 และโครงการเขคามาน 1

สาเหตุที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีความจำเป็นต้องขอปรับเปลี่ยนการรับซื้อไฟฟ้า สืบเนื่องมาจากความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศ ที่ลดลงมากตามภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย โดย คปฟ-ล. เห็นควรให้มีการเจรจากับ CEEP เพื่อขอปรับเปลี่ยนการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการใน สปป. ลาว ออกไปเป็น 2 ช่วง กล่าวคือ จะรับซื้อไฟฟ้าในเดือนธันวาคม 2549 จำนวน 1,600 เมกะวัตต์ และในเดือนมีนาคม 2551 อีกจำนวน 1,700 เมกะวัตต์ ทั้งนี้โครงการที่ CEEP ได้ขอให้ฝ่ายไทยพิจารณา รับซื้อก่อนโครงการอื่นๆ คือ โครงการน้ำเทิน 2 เนื่องจากมีความพร้อมในด้านข้อมูล และได้ผ่าน เงื่อนไขด้านเงินกู้และสิ่งแวดล้อมจากธนาคารโลกแล้ว

(2) การซื้อขายไฟฟ้าระหว่างไทยกับสหภาพพม่า

สหภาพพม่าได้เสนอโครงการผลิตไฟฟ้าให้ไทยพิจารณารับซื้อ ตามกรอบของบันทึกความเข้าใจ ซึ่ง ได้มีการลงนามแล้วระหว่างรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศ ในปริมาณ 1,500 เมกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ. 2553 จำนวน 4 โครงการ คือ

(2.1) โครงการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ 3 โครงการ คือ

- โครงการ NAM KOK กำลังผลิตติดตั้ง 42 เมกะวัตต์ โดยมีเส้นทางแนวสายส่งบริเวณอำเภอ แม่เอย จังหวัดเชียงใหม่
- โครงการ HUTGYI กำลังผลิตติดตั้ง 300 เมกะวัตต์ โดยมีเส้นทางแนวสายส่งบริเวณอำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก
- โครงการ TASANG กำลังผลิตติดตั้ง 3,300 เมกะวัตต์ โดยมีเส้นทางแนวสายส่งบริเวณอำเภอ แม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

(2.2) โครงการผลิตไฟฟ้าพลังงานความร้อนร่วม (Combined Cycle) 1 โครงการ คือโครงการ KANBAUK กำลังผลิตติดตั้ง 1,500 เมกะวัตต์ โดยมีเส้นทางแนวสายส่งบริเวณอำเภอเมือง (บ้านห้วย น้ำขาว) จังหวัดกาญจนบุรี

อย่างไรก็ดีเนื่องจากในปัจจุบันสหภาพพม่า กำลังประสบปัญหาขาดแคลนไฟฟ้าอย่างมาก และเพื่อ แก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการเพื่อดำเนินการส่งออกไฟฟ้าแห่งสหภาพพม่า ได้ติดต่อขอซื้อ ไฟฟ้าจากประเทศไทยเข้าระบบในปริมาณ 100-150 เมกะวัตต์ โดยเสนอขอให้ กฟผ. ส่งไฟฟ้าผ่าน จุดเชื่อมต่อจากสถานีไฟฟ้าแรงสูงฝั่งไทย ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไปยังสถานีไฟฟ้าแรงสูงฝั่ง พม่าที่เมือง Bago (หงสาวดี) ซึ่งคาดว่าโครงการก่อสร้างสายส่งดังกล่าว จะแล้วเสร็จและสามารถส่ง ไฟฟ้าขายให้แก่สหภาพพม่าได้ประมาณปี 2544-2545

(3) การซื้อขายไฟฟ้าระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน

ความร่วมมือด้านการพัฒนาพลังงานไฟฟ้า ระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เริ่ม ขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน 2536 เป็นต้นมา โดยได้มีการลงนามในผลการประชุมร่วมกันระหว่าง กฟผ. กับ การไฟฟ้ายูนิคานของสาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อส่งเสริมเอกชนในการลงทุนพัฒนาโครงการพลังน้ำ และการก่อสร้างระบบส่งไฟฟ้าเพื่อให้สามารถขายไฟฟ้าเข้าระบบของไทย นอกจากนี้ในเดือนมีนาคม 2539 กฟผ. และเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านไฟฟ้าของสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ได้มีการหารือเพื่อแลกเปลี่ยนนโยบายการรับซื้อไฟฟ้า โดยเฉพาะการพัฒนาโครงการจิงหิง เพื่อ จำหน่ายไฟฟ้าให้กับประเทศไทย แต่อย่างไรก็ดีความร่วมมือดังกล่าวในขณะนั้น ยังเป็นข้อตกลงที่ไม่ เป็นทางการแต่อย่างใด

ดังนั้น ในเวลาต่อมาทั้งสองฝ่าย จึงได้ร่วมมือกันจัดทำร่างบันทึกความเข้าใจ การรับซื้อไฟฟ้าจาก สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อให้มีข้อตกลงอย่างเป็นทางการในระดับรัฐต่อรัฐ โดยฝ่ายไทยจะรับซื้อ ไฟฟ้าจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปริมาณ 3,000 เมกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ. 2560 และได้มีการลง นามในบันทึกความเข้าใจรับซื้อไฟฟ้า ระหว่างรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสชาติ วัชรวิหค) และประธานและหัวหน้าคณะกรรมการบริหารของบริษัทไฟฟ้าแห่งรัฐ ของสาธารณรัฐประชาชน จีน (นายเกา เหยียน) เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2541 ณ กรุงปักกิ่ง ทั้งนี้งานที่ทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วม มือกันดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ตามบันทึกความเข้าใจฯ ก็คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้มีอำนาจ ในการดำเนินการรับซื้อไฟฟ้า การคัดเลือกผู้ลงทุน และการเจรจาสัญญาซื้อขายไฟฟ้าสำหรับแต่ละ โครงการที่มีความเป็นไปได้เป็นรายๆ ไป ระหว่างคณะกรรมการของทั้งสองฝ่ายที่ได้รับการแต่งตั้งกับ ผู้ลงทุน ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติตามบันทึกความเข้าใจฉบับนี้ บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และเป็น ประโยชน์ต่อประชาชนของทั้งสองประเทศให้มากที่สุด และจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านพลังงานอื่นๆ

ต่อไป อาทิ เช่น การขยายความร่วมมือในการก่อสร้างท่อส่งน้ำมันเชื่อมต่อกับประเทศไทยผ่าน สปป. ลาว ขึ้นไปยังมณฑลยูนนานของสาธารณรัฐประชาชนจีน และการขยายความร่วมมือในการ สร้างเครือข่ายส่งเชื่อมโยง ระหว่างประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ เป็นต้น

1.3 การปรับแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2542-2554)

เนื่องจากในช่วงปี 2540-2541 การใช้ไฟฟ้าของประเทศไทยมีการขยายตัวมากกว่าที่คาดการณ์ไว้มาก คณะอนุกรรมการการพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า จึงได้พิจารณาปรับค่าพยากรณ์ความต้องการไฟฟ้า ชุดใหม่ เมื่อเดือนกันยายน 2541 เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการไฟฟ้าที่ชะลอลดลง โดยได้จัดทำ ค่าพยากรณ์ออกเป็น 3 กรณี คือ กรณีเศรษฐกิจฟื้นตัวช้า กรณีเศรษฐกิจฟื้นตัวปานกลาง และกรณี เศรษฐกิจฟื้นตัวเร็ว ซึ่งต่อมา กฟผ. ได้จัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของ กฟผ. พ.ศ. 2542-2554 (PDP 99-01 ฉบับปรับปรุง) โดยใช้กรณีเศรษฐกิจฟื้นตัวปานกลางเป็นฐานในการจัดทำ โดยมี แนวทางในการปรับแผน คือ การชะลอโครงการของ กฟผ. ที่มีได้ผูกพันการก่อสร้างออกไป และ เจริญผ่อนปรนกำหนดวันจ่ายไฟฟ้า สำหรับโครงการผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน รายใหญ่ (IPP) ผู้ผลิตไฟฟ้า เอกชนรายเล็ก (SPP) และโครงการรับซื้อไฟฟ้าจาก สปป.ลาว เป็นต้น ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 เห็นชอบในแผนดังกล่าวแล้ว แต่ให้มีการแก้ไขแผนฯ โดยให้นำโรงไฟฟ้า ทับสะแกออกจากแผนการลงทุนของ กฟผ. และมอบหมายให้ กฟผ. และ สพข. ติดตาม ความคืบ หน้าของโครงการ IPP และ SPP อย่างใกล้ชิด รวมทั้ง ให้ร่วมกันพิจารณาเลื่อนวันเริ่มต้นจ่ายไฟฟ้า เข้าระบบได้เป็นรายๆ ไปตามความเหมาะสม

2. ด้านการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมี ประสิทธิภาพและประหยัด

2.1 การยกเลิกการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 เห็นชอบให้ปรับปรุงนโยบายราคาก๊าซปิโตรเลียม เหลว โดยนำระบบลอยตัวเต็มทีหรือกึ่งลอยตัวมาใช้ และปรับหลักเกณฑ์การกำหนดราคา ณ โรงกลั่น ของก๊าซปิโตรเลียมเหลว โดยให้คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน (กพง.) เป็นผู้กำหนด โครงสร้างราคาและขั้นตอนปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งในช่วงที่ผ่านมา กพง. ได้มีการพิจารณาปรับโครงสร้าง ราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว ให้เปลี่ยนแปลงตามราคาตลาดโลกเป็นระยะๆ รวม 3 ครั้ง ดังนี้

(1) การปรับราคาครั้งที่ 1 ได้ปรับหลักเกณฑ์การกำหนดราคา ณ โรงกลั่นและราคานำเข้าให้อยู่ ระหว่างราคานำเข้าและส่งออก คือ เท่ากับราคาประกาศเปโตรมินบวคค่าขนส่ง 30 เหรียญสหรัฐฯ ต่อ ตัน พร้อมปรับเพิ่มราคาขายส่ง และราคาขายปลีกรวมภาษีมูลค่าเพิ่มเท่ากับ 10.8077 บาท/กิโลกรัม และ 13.40 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ

(2) การปรับราคาครั้งที่ 2 ได้ปรับหลักเกณฑ์การกำหนดราคา ณ โรงกลั่นให้สะท้อนถึงราคาส่งออก คือ เท่ากับราคาประกาศเปโตรมินไม่มีค่าขนส่ง ทำให้ชะลอการปรับราคาขายส่งและขายปลีก LPG ออกไป โดยราคาขายส่งและขายปลีกจะเท่าเดิม และโรงกลั่นเป็นผู้รับภาระต้นทุนในส่วนที่เพิ่มขึ้น

(3) การปรับราคาครั้งที่ 3 ได้ปรับหลักเกณฑ์การกำหนดราคา ณ โรงกลั่น และราคานำเข้าเท่ากับ ราคาประกาศเปโตรมินบวคค่าขนส่ง 15 เหรียญสหรัฐฯ ต่อตัน และปรับค่าการตลาดเพิ่มขึ้น 0.30 บาท/กิโลกรัม เป็น 2.6566 บาท/กิโลกรัม พร้อมปรับราคาขายส่งและราคาขายปลีกรวมภาษีมูลค่า เพิ่มลดลงเท่ากับ 9.0777 บาท/กิโลกรัม และ 12.00 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ

ต่อมา สพข. ได้จัดทำแนวทาง และขั้นตอนการยกเลิกการควบคุมราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว และ แนวทางการปรับปรุงระบบการค้า และมาตรฐานความปลอดภัยก๊าซปิโตรเลียมเหลว เพื่อเสนอขอ ความเห็นขอต่อ คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีซึ่งได้รับความเห็นชอบ แล้ว เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2542 และเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2542 ตามลำดับ

สพช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น โดยได้ดำเนินการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีเรื่อง กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไข และป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง ลงวันที่ 30 มีนาคม 2542 เพื่อเป็นคำสั่งหลักในการแก้ไข และกำหนดกฎเกณฑ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการปรับปรุง ระบบการทำให้เป็นธรรม และมีมาตรฐานความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค รวมทั้งได้มีการดำเนินการปรับลด ราคาขายส่ง LPG ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของราคาในตลาดโลก โดยราคาขายส่ง LPG ไม่รวม ภาษีมูลค่าเพิ่มจะลดลงจากเดิม 8.2525 บาท/กิโลกรัม เหลือ 7.3434 บาท/กิโลกรัม ซึ่งมีผลบังคับ ใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2542 เป็นต้นไป ผลจากการปรับลดราคาขายส่ง LPG มีผลให้ราคาขายปลีก LPG ปรับลดลงตาม โดยให้เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2542 เป็นต้นไป การปรับลดราคาขายส่ง และราคาขายปลีก LPG ดังกล่าวจะช่วยลดค่าใช้จ่ายของประชาชน และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีกำลังซื้อมากขึ้น เป็นการช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ อีกทางหนึ่ง

2.2 การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อลดต้นทุนการผลิต

สพช. ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเบนซิน เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากการเติมสารเติมแต่งที่ไม่จำเป็น การผลิตน้ำมันที่มีค่าออกเทนสูงกว่ามาตรฐาน และการใช้น้ำมันอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และได้จัดทำแนวทางเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ดำเนินการดังนี้

(1) ยกเลิกการเติมสารเคลือบภาวาล์วและสารทำความสะอาดหัวฉีดและลิ้นไอดี ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตน้ำมันในประเทศลงประมาณ 192 ล้านบาท/ปี

(2) ลดค่าออกเทนของน้ำมันเบนซินพิเศษจากออกเทน 97 ลดเป็น 95 และเพิ่มน้ำมันเบนซินพิเศษชนิดออกเทน 91 ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนการผลิตน้ำมันในประเทศลงประมาณ 1,777 ล้านบาท/ปี

โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2541 เป็นต้นมา ซึ่งในการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเบนซินดังกล่าว สพช. ร่วมกับกรมทะเบียนการค้าได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนเมษายน 2541 เป็นต้นมา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และโน้มน้าวให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม จากการใช้ น้ำมันเบนซินที่มีคุณภาพสูงเกินความจำเป็น มาใช้น้ำมันที่มีคุณภาพเหมาะสมกับเครื่องยนต์ ซึ่งจะช่วยประหยัดเงินให้ประชาชน โดยรถยนต์ทั่วไป และรถจักรยานยนต์สี่ล้อ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้ 70 สตางค์/ลิตร และสำหรับรถจักรยานยนต์ สองล้อ จะสามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้ 1.20 บาท/ลิตร

2.3 การปรับอัตราค่าไฟฟ้าตามสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ

การดำเนินกิจการด้านไฟฟ้าในปัจจุบัน ยังคงเป็นกิจการสาธารณูปโภคที่มีการผูกขาด จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำกับดูแลราคาไฟฟ้า ให้มีความเหมาะสม ชัดเจน และโปร่งใส โดยไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ไฟฟ้า โดยมีคณะกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ เป็นผู้พิจารณาปรับอัตราค่าไฟฟ้าตามสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (F_t) ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน และผลจากการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของการไฟฟ้า ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีการปรับค่า F_t หลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราแลกเปลี่ยนและราคาเชื้อเพลิงที่เป็นจริง

แต่เนื่องจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ส่งผลให้ความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศลดต่ำลง และความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ได้ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินของการไฟฟ้า และต้นทุนการผลิตไฟฟ้าของประเทศ ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการศึกษาโครงสร้างต้นทุนในกิจการไฟฟ้าใหม่ ทั้งในระดับการผลิต การส่ง และการจัดจำหน่ายไฟฟ้า ตลอดจนสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ เพื่อให้อัตราค่าไฟฟ้าสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริง มีความชัดเจน และโปร่งใส ดังนั้น คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงานจึงได้มีคำสั่งเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติชุดใหม่ โดยให้มีผู้แทนจากภาคเอกชน และนักวิชาการเข้ามามีส่วนร่วม ในการพิจารณาปรับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติด้วย

คณะกรรมการกำกับสูตรการปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติชุดใหม่ ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2541 และได้มีมติเห็นชอบให้มีการปรับค่า F_t สำหรับการเรียกเก็บในเดือนธันวาคม 2541 เท่ากับ 50.71 สตางค์ต่อหน่วย หรือลดลง 5.06 สตางค์ต่อหน่วย โดยค่า F_t นี้จะใช้เรียกเก็บไปอีก 4

เดือน คือ ระหว่างเดือนธันวาคม 2541-มีนาคม 2542 ต่อมา เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2542 คณะอนุกรรมการฯ ได้มีการพิจารณาปรับค่าไฟฟ้าตามสูตรการปรับค่า F_t อีกครั้ง สำหรับการเรียกเก็บในช่วงเดือน เมษายน-กรกฎาคม 2542 อันเป็นผลมาจากค่าเงินบาทแข็งตัว และราคาเชื้อเพลิงลดลง รวมทั้ง มีการปรับค่าพรีเมียมน้ำมันเตา และการปรับปรุงประสิทธิภาพ ของระบบส่งและระบบจำหน่าย ทำให้สามารถลดค่า F_t ลงได้ 15.50 สตางค์/หน่วย ประกอบกับ รัฐบาลได้มีมาตรการลดภาษีสรรพสามิต น้ำมันเตาจากร้อยละ 17.5 เหลือร้อยละ 5 ทำให้สามารถลดค่า F_t ได้อีก 2.60 สตางค์/หน่วย รวมลดลง 18.10 สตางค์/หน่วย ดังนั้น ค่า F_t จากเดิมที่เรียกเก็บ 50.71 สตางค์/หน่วย จะลดลงเหลือเท่ากับ 32.61 สตางค์/หน่วย ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนและภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายด้านค่าไฟฟ้าลงได้

2.4 การออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)

ในการลงทุนโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าของ กฟผ. จำเป็นที่จะต้องมีการกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อมาลงทุนส่วนหนึ่ง โดยเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแผนการก่อหนี้จากต่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2541 โดยมีโครงการของ กฟผ. บรรจุไว้ในแผนฯ รวม 7 โครงการ ทั้งนี้ กระทรวงการคลังได้เห็นชอบให้ กฟผ. จัดหาเงินกู้ด้วยการออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศ ในวงเงินรวมทั้งสิ้น 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยมีธนาคารโลกค้ำประกันเงินต้น และกระทรวงการคลังค้ำประกันดอกเบี้ย

สพข. ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวแล้วเห็นว่า การออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศของ กฟผ. จะช่วยให้ กฟผ. สามารถจัดหาเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำ มาใช้สำหรับโครงการลงทุนก่อสร้างโรงไฟฟ้า และระบบส่งไฟฟ้าของ กฟผ. ได้ โดย กฟผ. จะต้องรักษาสถานภาพทางการเงิน ให้เป็นไปตามเงื่อนไขของธนาคารโลก กล่าวคือ ค่า Self-financing Ratio ต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 และ Debt Service Coverage Ratio ไม่ต่ำกว่า 1.3 : 1 ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานของ กฟผ. มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น สพข. จึงได้จัดทำข้อเสนอเพื่อขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 เพื่อให้ กฟผ. ออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศ ในวงเงิน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ต่อมา ได้มีการจัดทำ Roadshow ที่ประเทศสิงคโปร์ อังกฤษ อิตาลี เนเธอร์แลนด์ เยอรมันนี และสหรัฐอเมริกา ในระหว่างวันที่ 16-28 กันยายน 2541 ซึ่งในช่วงที่มีการจัดทำ Roadshow นี้ ภาวะตลาดมีความผันผวนมาก ทำให้การจำหน่ายพันธบัตรของ กฟผ. ในครั้งนี้ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตามยังสามารถ จัดจำหน่ายได้ในราคาที่มากพอสมควร โดยมีสัดส่วนการจัดจำหน่ายในสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 30 และในยุโรป ร้อยละ 64 ซึ่งนับว่าเป็นการเข้าสู่ตลาดยุโรป ที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงสำหรับพันธบัตรจากทวีปเอเชีย โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการทำ Roadshow และการกำหนดโครงสร้างการค้ำประกันเงินต้น และดอกเบี้ยพันธบัตร ทำให้นักลงทุนยุโรปเพิ่มความมั่นใจ และตอบรับการลงทุนในตราสารหนี้จากประเทศไทยเพิ่มขึ้น

2.5 การศึกษาเรื่องโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 เห็นชอบการออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศของ กฟผ. โดยมีเงื่อนไขให้ กฟผ. ต้องรักษาสถานภาพทางการเงินให้เป็นไปตามเงื่อนไขของธนาคารโลก และได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการศึกษาและจัดทำมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลสามารถดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของธนาคารโลก ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยมีเรื่องการศึกษาการปรับ โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าเป็นเรื่องหนึ่งที่ สพข. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับมอบหมาย

ต่อมาได้มีการแต่งตั้ง "คณะกรรมการกำกับการศึกษาการปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า" ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ เพื่อทำหน้าที่กำกับการศึกษาเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปตามขอบเขตการศึกษา และขณะนี้ สพข. ได้ดำเนินการจัดจ้างบริษัทที่ปรึกษา PricewaterhouseCoopers และ Merz & McLellan ดำเนินการศึกษาโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้างตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม 2542 โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างต้นทุนในกิจการไฟฟ้า และนำเสนอโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าใหม่ ให้สอดคล้องกับความต้องการใช้ไฟฟ้าที่ลดลง และลักษณะการใช้ไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้ง ปรับปรุงสูตรการปรับอัตรา ค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติให้สะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริง ทั้งนี้ แนวทางการศึกษาจะมีการศึกษาโครงสร้างต้นทุน ทั้งในระดับการผลิต การส่ง และการจำหน่ายไฟฟ้า เพื่อกำหนดโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าใหม่ทั้งในระดับขายปลีก และขายส่งให้มีความ

เหมาะสมและสะท้อนถึงต้นทุนที่แท้จริง ซึ่งคาดว่าจะการศึกษาจะแล้วเสร็จประมาณเดือนกันยายน 2542 นี้

2.6 การผ่อนผันการคิดค่าไฟฟ้าขั้นต่ำ สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรม

จากการชะลอตัวของสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ส่งผลให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ต้องปรับลดปริมาณการผลิตเพื่อลดค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายทางด้านค่าไฟฟ้ายังไม่สามารถปรับลดลงได้ เท่าที่ควร เนื่องจากหลักเกณฑ์การคิดอัตราค่าไฟฟ้าต่ำสุด ซึ่งกำหนดให้ค่าไฟฟ้าขั้นต่ำในแต่ละเดือนต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของค่าความต้องการพลังไฟฟ้า (Demand Charge) ที่สูงสุดรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา ประกอบกับลักษณะการใช้ไฟฟ้า ของผู้ใช้ไฟฟ้าบางประเภทมีลักษณะการใช้ไฟฟ้า เป็นฤดูกาลไม่สม่ำเสมอและไม่มีรูปแบบ ที่ชัดเจน การกำหนดค่าไฟฟ้าขั้นต่ำร้อยละ 70 มีผลให้ธุรกิจการบริการดังกล่าว ต้องชำระค่าบริการในช่วงเดือน ที่ไม่มีการดำเนินการ โดยค่าไฟฟ้าขั้นต่ำจะยังคงอยู่ไปอีก 12 เดือน ทำให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ร้องเรียนขอผ่อนผันการคิดค่าไฟฟ้าต่ำสุดเป็นจำนวนมาก

สพข. ได้หารือกับการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง เพื่อพิจารณาปรับปรุงหลักเกณฑ์การคิดค่าไฟฟ้าขั้นต่ำ และได้นำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2542 ให้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การคิดค่าไฟฟ้าขั้นต่ำ โดยให้คำนวณจากค่าความต้องการพลังไฟฟ้าสูงสุด ในช่วงเดือนที่ระบบมีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุด (Peak Month) คือระหว่างเดือนมีนาคม-มิถุนายน และให้ผ่อนผันหลักเกณฑ์การคิดค่าไฟฟ้าขั้นต่ำเป็นการชั่วคราว จากร้อยละ 70 ของค่าความต้องการพลังไฟฟ้าที่ สูงสุดในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา เหลือเพียงร้อยละ 0 ตั้งแต่ค่าไฟฟ้าประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2542 เป็นต้นไป และถ้าต่อไปในอนาคต กำลังการผลิตสำรองลดต่ำกว่าระดับมาตรฐาน ให้พิจารณาเพิ่มอัตราค่าไฟฟ้าขั้นต่ำให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

2.7 โครงการการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า

สพข. ได้ติดตามการดำเนินโครงการการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน และผู้ใช้ไฟฟ้ากลุ่มต่างๆ ใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยเป็นโครงการต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา โดยในช่วงปี 2541 ได้มีการดำเนินโครงการต่างๆ ประกอบด้วย โครงการส่งเสริมการใช้ตู้เย็นประหยัดไฟฟ้า โครงการส่งเสริมให้มีการผลิตและการใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขนาด 18 และ 36 วัตต์ โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องปรับอากาศประหยัดไฟฟ้า โครงการประชาร่วมใจใช้บัลลาสต์ประหยัดไฟฟ้า โครงการลานดวงใจร่วมใจรักดีร่วมประหยัดไฟในส่วนของหลอดตะเกียบประหยัดไฟฟ้า โครงการอาคารสีเขียว โครงการภาคอุตสาหกรรม โครงการห้องสีเขียว และโครงการใบไม้เขียว ซึ่งนับตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่ปี 2536 จนถึงเดือนธันวาคม 2541 สามารถลดกำลังไฟฟ้าลงได้ 503 เมกะวัตต์ ลดพลังงานไฟฟ้าได้ 2,345 ล้านหน่วย และลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลงได้ 1,749,788 ตัน คิดเป็นค่ากำลังไฟฟ้าที่ประหยัดได้ 1,192.20 ล้านบาท หรือ 2,370.60 บาท/กิโลวัตต์ และค่าพลังงานไฟฟ้าที่ประหยัดได้ 0.5084 บาท/กิโลวัตต์-ชั่วโมง

2.8 โครงการไทยช่วยไทยร่วมใจประหยัดพลังงาน

สพข. ได้ดำเนินโครงการรณรงค์เพื่อให้เกิดการประหยัดพลังงานระดับชาติ ที่มุ่งให้เกิดการตื่นตัว ต่อการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โดยการเสนอแนะวิธีการประหยัดพลังงานที่ปฏิบัติได้ง่ายในชีวิตประจำวัน และเรียกร้องความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทุกระดับทั่วประเทศ โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อทุกแขนง มาตรการรณรงค์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การประหยัดน้ำมันและการประหยัดไฟฟ้า ที่ประชาชนสามารถปฏิบัติได้ง่ายในชีวิตประจำวัน โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2541 - 7 พฤษภาคม 2541 ซึ่งวันสุดท้ายของการรณรงค์จะเป็นวาระสรุปของกิจกรรม โดยมีการเผยแพร่ ออกอากาศทางเครือข่ายโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจ

กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การจัดให้มีสัปดาห์ลดการสูญเสียพลังงานในอาคาร ระหว่างวันที่ 9-27 มีนาคม 2541 สัปดาห์ลดการสูญเสียพลังงานในการเดินทางระหว่างวันที่ 28 มีนาคม ถึง 24 เมษายน 2541 และสัปดาห์ลดการรั่วไหลไฟฟ้าและน้ำประปา ระหว่างวันที่ 25 เมษายน ถึง 6 พฤษภาคม 2541 การดำเนินโครงการดังกล่าว คาดว่าจะช่วยลดความจำเป็นในการสร้างโรงไฟฟ้าจำนวนประมาณ 1,000 เมกะวัตต์ คิดเป็นเงินประมาณ 50,000 ล้านบาท และลดความต้องการพลังงานไฟฟ้าได้ร้อยละ 5 จากปี 2540 คิดเป็น เงินประมาณ 12,000 ล้านบาท ตลอดจนช่วยลดความต้องการใช้น้ำมันได้ อย่างน้อยร้อยละ 5 จากปี 2540 คิดเป็นเงินประมาณ 10,000 ล้านบาท

2.9 โครงการส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์

กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้ให้การสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากพลังงานแสงอาทิตย์ โดยมีโครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ดังนี้

- **โครงการสาธิตระบบผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า จากเซลล์แสงอาทิตย์บนหลังคาบ้าน** เป็นโครงการนำร่องโครงการแรกที่สนับสนุนเงินลงทุนร้อยละ 45.7 ของเงินลงทุนทั้งระบบ ในการติดตั้งระบบเซลล์แสงอาทิตย์ให้ ผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 หลัง ปริมาณไฟฟ้าที่ผลิตได้จากระบบนี้ประมาณ 3,750 - 4,500 หน่วย/ปี หรือประมาณ 300 หน่วย/เดือน ซึ่งจะช่วยชะลอการเผาไหม้เชื้อเพลิงเพื่อผลิตไฟฟ้าได้ปีละประมาณ 1,200 - 1,500 ลิตร และยังเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมการผลิตเซลล์แสงอาทิตย์ในประเทศให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านคุณภาพและราคาในอนาคต
- **โครงการระบบผลิตไฟฟ้าแบบผสมผสานด้วยพลังงานสะอาด สำหรับอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า** เป็นโครงการผลิตไฟฟ้าแบบผสมผสานโดยติดตั้งระบบผลิตไฟฟ้าด้วยเซลล์แสงอาทิตย์ กังหันลม และเครื่องยนต์ดีเซล ที่อุทยานแห่งชาติตะรุเตา จ. สตูล อุทยานแห่งชาติภูกระดึง จ. เลย และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี โดยติดตั้งแผงเซลล์แสงอาทิตย์ คิดเป็นกำลังผลิตรวม 25.5 กิโลวัตต์ ซึ่งจะ เป็นการนำพลังงานทดแทนมาใช้ประโยชน์ เพื่อลดการใช้น้ำมันดีเซล และลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งน้ำมันดีเซลไปยังเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
- **โครงการศึกษาและวิจัยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในอุตสาหกรรมอบแห้งผัก** เป็นโครงการพัฒนา ต้นแบบเครื่องอบแห้งผักที่ใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ ร่วมกับพลังงานไอน้ำร้อนที่ได้จากการเผาไหม้น้ำมันเตา ในการอบแห้งผัก เช่น กระหล่ำดอก กระหล่ำปลี ใบหอม พริก เป็นต้น เพื่อลดการใช้น้ำมันเตาและไม่มีผลต่อสภาวะแวดล้อม ซึ่งต้นแบบที่ได้จากโครงการจะนำไปสาธิตและเผยแพร่ในระดับอุตสาหกรรมต่อไป
- **โครงการเพื่อพัฒนาแพร่ขยายการใช้ระบบเครื่องทำน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์ในประเทศไทย** เป็นโครงการเพื่อแพร่ขยายการใช้ระบบเครื่องทำน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาประสิทธิภาพเครื่องทำน้ำร้อน ที่ใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์ที่ผลิตในประเทศให้มีคุณภาพดี มีราคาที่เหมาะสมกับฐานะและความต้องการใช้ ของประชาชนผู้ใช้ โดยการศึกษาพฤติกรรมการใช้และปริมาณการใช้พลังงานในการทำน้ำร้อน ระยะเวลาการใช้ ผลกระทบในช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูง (Peak load) การวิจัย วิเคราะห์การตลาด การเก็บข้อมูล และสาธิตการใช้ระบบทำน้ำร้อนให้เป็น ที่ยอมรับของผู้ใช้ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมให้มีการใช้ให้แพร่ขยายต่อไป

2.10 การส่งเสริมการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรด้านพลังงาน

ในปี 2541 กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ได้ให้การสนับสนุนโครงการเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน และผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ด้านพลังงาน ในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

- **โครงการร่วมในการผลิตบัณฑิตศึกษา และพัฒนางานวิจัย ด้านเทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อม** ซึ่งเป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือระหว่าง 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการร่วมกันผลิตบัณฑิตระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอกด้านเทคโนโลยีพลังงานและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างผลงานวิจัยที่เป็นมาตรฐานสากล โดยมี เป้าหมายให้มีผลงานตีพิมพ์ในวารสารนานาชาติอย่างน้อย 60 เรื่องต่อปี
- **โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนเรื่องอนุรักษ์พลังงานในคณะวิศวกรรมศาสตร์** มีวัตถุประสงค์หลักในการให้การสนับสนุนคณะวิศวกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศ ในการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน การจัดตั้งห้องทดลองและห้องปฏิบัติการด้านพลังงาน และการเพิ่มทักษะและความรู้ของอาจารย์และนักศึกษาในด้านการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ด้านการส่งเสริมให้มีการแข่งขันในกิจการพลังงาน

3.1 การทบทวนกฎเกณฑ์ในภาคธุรกิจยางมะตอย

สพข. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาให้มีการปรับปรุงกฎระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจยางมะตอย ในปัจจุบันซึ่งยังขาดการแข่งขันอย่างเสรี บนพื้นฐานความเป็นธรรม โดยได้พิจารณาให้มีการปรับปรุงแก้ไข ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพิสด พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2538 และ พ.ศ. 2539 ข้อ 16 (5) เพื่อไม่ให้เกิดสภาพการผูกขาด และได้ยกเลิกกฎระเบียบปฏิบัติของกรมทางหลวง และหน่วยงานของรัฐที่กำหนดให้ผู้รับเหมาที่ประมูลงานของรัฐ หรือผู้จำหน่ายยางมะตอยให้กับรัฐ ต้องมีใบรับรองผลคุณภาพยางมะตอย ของกรมทางหลวง และคำสั่งกรมทางหลวง ที่ 45/2539 ซึ่งกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานควบคุมคุณภาพ ยางมะตอยที่โรงงานเพื่อไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการอย่างเป็นธรรม

3.2 การจัดตั้งบริษัทตัวกลาง เพื่อบริหารงานของบริษัทโรงกลั่นน้ำมัน 2 ราย

สพข. ได้พิจารณาคำร้องของบริษัท โรงกลั่นน้ำมันระยอง จำกัด (RRC) ซึ่งเสนอให้รัฐบาลสนับสนุนแผนการจัดตั้งบริษัทตัวกลาง เพื่อบริหารงานของบริษัท สตาร์ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (SPRC) และบริษัท โรงกลั่นน้ำมันระยอง จำกัด (RRC) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาสภาพคล่องทางการเงินและเพื่อเพิ่มผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของทั้ง 2 บริษัท และได้จัดทำข้อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วมีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบในหลักการแผนการจัดตั้งบริษัทตัวกลาง และได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับไปดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาให้การสนับสนุนการรวมโรงกลั่นดังกล่าว

3.3 มาตรการส่งเสริมคลังสินค้าทัณฑ์บนทั่วไปสำหรับเก็บน้ำมัน (คสน.)

สพข. ได้จัดทำข้อเสนอมาตรการส่งเสริม คลังสินค้าทัณฑ์บนทั่วไปสำหรับเก็บน้ำมัน (คสน.) ในด้านการค้าระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการประกอบกิจการคลังน้ำมัน และได้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบตามข้อเสนอให้คลังสินค้าทัณฑ์บน สามารถรับฝากน้ำมันที่ผลิตจากโรงกลั่นน้ำมันในประเทศ หรือผู้นำเข้ามาเพื่อรอการส่งออกได้ และได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับไปดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้

3.4 การลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันเตา

เนื่องจากอุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันของประเทศตกอยู่ในภาวะวิกฤต โดยต้องประสบกับภาวะความต้องการเชื้อเพลิง ลดลงอย่างมากภายในประเทศ และภายในภูมิภาคเอเชีย ทำให้การส่งออกเป็นไปได้น้อย เกิดภาวะน้ำมันเตาล้นตลาดและทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยคาดว่าภาวะน้ำมันเตาล้นตลาดจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นไป

ดังนั้น เพื่อเป็นการช่วยเหลืออุตสาหกรรมการกลั่นน้ำมันของประเทศ สพข. จึงได้จัดทำข้อเสนอการลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันเตาจาก 17.5% เหลือ 5% โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความบิดเบือน ของอัตราภาษีเชื้อเพลิงและลดต้นทุนการผลิต ซึ่งจะมีผลทำให้กำลังซื้อของประเทศเพิ่มขึ้น และเป็นการช่วยกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจ ของประเทศตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งจะต้องเร่งดำเนินการในขณะนี้ แต่เพื่อมิให้รายได้ภาษีของรัฐต้องลดลง ในข้อเสนอนี้ จึงเสนอให้เพิ่มอัตราภาษี สรรพสามิตน้ำมันเบนซินและดีเซล เพื่อชดเชยรายได้ภาษีที่ลดลง โดยให้ลดอัตราเงินส่งเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับน้ำมันเบนซินและดีเซล เพื่อให้ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและดีเซลคงเดิม

ในการลดอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันเตาดังกล่าว จะทำให้ราคาขายส่งน้ำมันเตาลดลง 52 สตางค์/ลิตร หรือลดลง 11% จากราคาเดิม ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตทั้งในภาคอุตสาหกรรม และภาคการผลิตไฟฟ้าลดลง รวม 1,874 ล้านบาท และ 2,576 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2542 และ 2543 ตามลำดับ ซึ่งต้นทุนการผลิตที่ลดลงนี้ จะส่งผลให้กำลังซื้อของประชาชนสูงขึ้น เป็นการช่วยกระตุ้น

ภาวะเศรษฐกิจของประเทศให้ดีขึ้น โดยอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (GDP) จะขยายตัวในช่วงที่เหลือของปีงบประมาณ 2542 ประมาณ 3,000 ล้านบาท หรือ 0.07% จากกรณีที่ไม่มีการลดภาษี

3.5 การเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจด้านพลังงาน

เพื่อให้การแปรรูปด้านพลังงานดำเนินการได้เร็ว และเป็นการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ สพข. จึงได้จัดทำแนวทางในการเร่งแปรรูปกิจการด้านพลังงาน เสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2540 โดยแนวทางหนึ่งคือ การดำเนินการขายหุ้นของรัฐที่ดำเนินการได้เร็วในบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (ปตท. สผ.) และ บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด โดย สพข. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับมอบหมายให้ไปจัดทำรายละเอียดการขายหุ้นดังกล่าว

ต่อมาได้มีการดำเนินการขายหุ้นของรัฐในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด และบริษัท ปตท. สผ. จำกัด สรุปลงได้ดังนี้

(1) กฟผ. ได้ดำเนินการขายหุ้นในบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ร้อยละ 14.9 ให้แก่พันธมิตรร่วมทุน โดยคณะกรรมการคัดเลือกพันธมิตรร่วมทุน ได้คัดเลือกผู้เสนอซื้อหุ้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ซึ่งผู้ชนะการคัดเลือก คือ บริษัท China Light & Power ซึ่งเสนอราคาสูงสุดด้วยมูลค่า 239.96 ล้านบาทหรือประมาณ 9,838 ล้านบาท (อัตราแลกเปลี่ยน 40.99 บาท ต่อ 1 เหรียญสหรัฐ) คิดเป็นราคาหุ้น 126 บาทต่อหุ้น โดย กฟผ. และบริษัทดังกล่าวได้ส่งมอบใบหุ้นและชำระค่าหุ้นแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2541

(2) ปตท. ได้ดำเนินการขายหุ้นในบริษัท ปตท.สผ. จำกัด (มหาชน) โดยได้เปิดให้มีการซื้อขายหุ้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2541 ซึ่งประกอบด้วย หุ้นเดิมของ ปตท. 16.5 ล้านหุ้น และหุ้นเพิ่มทุนอีก 16 ล้านหุ้น รวมเป็น 32.5 ล้านหุ้น ซึ่งประมาณร้อยละ 92 เป็นการขายให้นักลงทุนจากต่างประเทศ โดย ปตท. ได้รับเงินจากการขายหุ้นครั้งนี้ คิดเป็นเงินประมาณ 11,000 ล้านบาท หลังจากการขายหุ้นครั้งนี้ทำให้สัดส่วนการถือหุ้นของ ปตท. ใน ปตท.สผ. ลดลงเหลือร้อยละ 60 และนักลงทุนทั่วไปเหลือร้อยละ 39

3.6 แผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจสาขาพลังงาน

สพข. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันจัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจด้านพลังงาน เสนอต่อคณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดขอบเขต ทิศทางการแปรรูปและปรับโครงสร้างรัฐวิสาหกิจ โดยในส่วนของพลังงานสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 สาขา คือ สาขาไฟฟ้า สาขาก๊าซธรรมชาติ และสาขาน้ำมัน โดยมีความก้าวหน้าในแต่ละสาขา ดังนี้

(1) สาขาไฟฟ้า ในแผนแม่บทฯ ได้กำหนดให้ กฟผ. แปรรูปโรงไฟฟ้าราชบุรี ภายในปี 2542 และให้ กฟผ. แปลงสภาพโรงไฟฟ้าเดิมที่มีอยู่ จัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดอย่างน้อย 2 กลุ่ม รวมทั้ง ลดสัดส่วนการถือหุ้นของ กฟผ. ในบริษัทผลิตไฟฟ้าลง เพื่อให้พ้นสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจภายในปี 2544 โดยในส่วนของ การแปรรูปโรงไฟฟ้าราชบุรี สพข. ได้นำแผนระดมทุนจากภาคเอกชนในโครงการโรงไฟฟ้าราชบุรีของ กฟผ. เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรีแล้ว เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2542 เพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงาน ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 มาตรา 9 (2) เพื่อให้ กฟผ. สามารถดำเนินการว่าจ้างที่ปรึกษา เพื่อดำเนินการตามแผนฯ ให้แล้วเสร็จตามกำหนด และเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ รับไปดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

(2) สาขาก๊าซธรรมชาติ ได้กำหนดให้มีการเปิดเสรีในกิจการก๊าซธรรมชาติ ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นไป โดยแยกกิจการระบบท่อส่งก๊าซฯ ท่อจำหน่าย และกิจการจำหน่ายก๊าซฯ ออกจากกัน เพื่อให้บุคคลที่สามสามารถใช้บริการระบบท่อก๊าซธรรมชาติได้ ทั้งนี้จะต้องมีการกำกับดูแลโดยองค์การกำกับดูแลอิสระ เพื่อกำหนดราคาที่เป็นธรรม และเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการใช้บริการ ต่อมา สพข. ได้จัดทำแนวทางในการปรับโครงสร้างกิจการก๊าซธรรมชาติ และนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2542 เห็นชอบโครงสร้างกิจการก๊าซธรรมชาติในระยะยาว และมอบหมายให้ ปตท. ใช้เป็น แนวทางในการแปรสภาพ ปตท. เป็นบริษัทจำกัด ตามโครงสร้างกิจการก๊าซธรรมชาติ ซึ่งกำหนดให้มีการแยกระบบท่อส่งและท่อจำหน่าย (Transportation & Distribution Pipelines) และการจัดจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ (Gas

Traders) ออกจากกัน โดยการจัดตั้งบริษัทที่ดำเนินการด้านท่อส่งก๊าซฯ ออกต่างหาก รวมทั้งการส่งเสริมการแข่งขันในอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติ โดยการเปิดให้บุคคลที่สามารถใช้บริการระบบท่อส่งก๊าซธรรมชาติได้ ทั้งนี้จะต้องมีการกำกับดูแลโดยองค์กรกำกับดูแลอิสระ เพื่อกำหนดราคาที่เป็นธรรม และเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการใช้บริการ

(3) สาขาน้ำมัน ในแผนแม่บทฯ ได้กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างและแปรรูปกิจการของ ปตท. เป็น ปตท. จำกัด / (มหาชน) โดยการจัดตั้งโครงสร้างภายในแบบ Operating Company ซึ่งกิจการก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน จะเป็นหน่วยธุรกิจที่อยู่ภายใต้องค์กรทางกฎหมายเดียวกัน โดยมีบริษัท ปตท. ท่อส่งก๊าซฯ และบริษัท ในเครืออื่นๆ เป็นบริษัทลูก

4. ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศด้านพลังงาน

ในการพัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านพลังงาน สพช. ในฐานะที่เป็นผู้ประสานงานด้านพลังงานในกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) และกลุ่มสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ได้ดำเนินการพัฒนาความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับกลุ่มองค์กร ดังกล่าว รวมทั้ง มีบทบาทในการกำหนดท่าทีฝ่ายไทยในการเจรจา และพัฒนาแนวทางความร่วมมือด้านพลังงาน โดยในปี 2541 มีการพัฒนาความร่วมมือที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ความร่วมมือกับกลุ่มเอเปคด้านพลังงาน

ในช่วงปี 2541 ได้มีการประชุมที่สำคัญของกลุ่มเอเปคด้านพลังงาน คือ การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสและรัฐมนตรีพลังงานของกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 3 ในระหว่างวันที่ 8-10 ตุลาคม พ.ศ. 2541 ณ เกาะโอกินาวา ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งที่ประชุมได้มีการหารือถึงบทบาทของสาขาพลังงาน ในการช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย โดยมุ่งเน้นนโยบายการแปรรูป การเปิดเสรีตลาดพลังงาน และการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหลัก โดยที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบในเรื่องต่างๆ ดังนี้

- (1) เห็นชอบให้ใช้หลักนโยบายที่ไม่ผูกพันด้านพลังงาน 14 ประการ เป็นแนวทางในการพัฒนาพลังงานของทุกประเทศ กล่าวคือ การพัฒนาพลังงานจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม เพื่อให้การพัฒนาภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกเป็นไปอย่างยั่งยืน
- (2) เห็นชอบให้มีการกระจายประเภทของพลังงาน และส่งเสริมการพัฒนาบริการพื้นฐานด้านพลังงาน โดยใช้กลไกตลาดเป็นตัวกำหนด ตลอดจนให้มีการถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านพลังงานในภูมิภาค
- (3) เห็นชอบตามแนวคิดริเริ่มเพื่อพัฒนาก๊าซธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้เร่งรัดการลงทุนผลิตก๊าซธรรมชาติ บริการพื้นฐานต่างๆ และเครือข่ายก๊าซธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงท่อส่งก๊าซ คลังก๊าซ และระบบการจัดจำหน่าย
- (4) เห็นชอบในหลักการเรื่องประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยเสริมสร้างให้มีการปรับปรุงการผลิต การจัดส่ง และการใช้พลังงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยให้แต่ละประเทศเสนอแผนงาน และรายงานผลการดำเนินงานตามแผนงานด้วยความสมัครใจ รวมทั้งดำเนินการแจ้งมาตรฐานที่จะประกาศใช้ให้ทราบล่วงหน้า เพื่อสร้างความโปร่งใสให้แก่ภาคธุรกิจ และอำนวยความสะดวกทางการค้า
- (5) เห็นชอบให้ภาคเอกชนเข้าร่วมกิจกรรมด้านพลังงานของเอเปคมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนและการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้มีการเจรจากันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ให้มาก และแน่นแฟ้นขึ้น

แนวทางที่ได้รับความเห็นชอบดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ประเทศไทยได้มีการดำเนินการอยู่แล้ว เช่น ในเรื่องของกลไกตลาด ประสิทธิภาพของการใช้พลังงาน และการส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนในกิจการพลังงาน ดังนั้น แนวทางความร่วมมือดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการดำเนิน

นโยบายของประเทศที่ถูกต้อง และยังมีความสอดคล้องกับแนวนโยบายการค้าเสรี ในระดับภูมิภาคของโลกอีกด้วย

4.2 ความร่วมมือกับอาเซียนด้านพลังงาน

สำหรับความก้าวหน้าของความร่วมมือทางด้านพลังงานกับกลุ่มอาเซียนในช่วงปี 2541 นั้น ได้มีการประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านพลังงาน ครั้งที่ 16 เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2541 ณ ประเทศสิงคโปร์ โดยที่ประชุมได้รับทราบแผนงานของคณะมนตรีอาเซียนด้านปิโตรเลียม (ASCOPE) ที่จะดำเนินการในปี 2541 และได้รับรองมติของที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านพลังงาน (SOME) ในการแปลงแผนวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 สาขาพลังงานไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งรับรองแผนปฏิบัติการของคณะทำงาน (Sub sector Network) สามด้าน คือ ด้านถ่านหิน ด้านการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการอนุรักษ์พลังงาน และด้านพลังงานใหม่และพลังงานทดแทน ระหว่างปี 2542-2547 ซึ่งจะผนวกผลการดำเนินการเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์อาเซียน ค.ศ. 2020 นอกจากนี้ ที่ประชุมได้เห็นชอบกับโครงการเชื่อมโยงสายส่งไฟฟ้าใหม่ 2 โครงการ คือ โครงการระหว่างประเทศไทย-ลาว และประเทศเวียดนาม-ลาว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายเชื่อมโยงไฟฟ้าอาเซียน (ASEAN Power grid) ตามข้อเสนอของคณะผู้ว่าการไฟฟ้าของอาเซียน (HAPUA)

กองนโยบายและแผนพลังงาน
มีนาคม 2542